

Zaak C-381/05

De Landtsheer Emmanuel SA
tegen
Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne
en
Veuve Clicquot Ponsardin SA

(verzoek van het Hof van Beroep te Brussel
om een prejudiciële beslissing)

„Richtlijnen 84/450/EEG en 97/55/EG — Vergelijkende reclame — Noemen van concurrent of van door concurrent aangeboden goederen of diensten — Goederen of diensten die in zelfde behoeften voorzien of voor zelfde doel zijn bestemd — Verwijzing naar benamingen van oorsprong”

Conclusie van advocaat-generaal P. Mengozzi van 30 november 2006 . . . . . I - 3119
Arrest van het Hof (Eerste kamer) van 19 april 2007 . . . . . I - 3152

Samenvatting van het arrest

1. *Harmonisatie van wetgevingen — Misleidende reclame en vergelijkende reclame — Richtlijn 84/450*
(*Richtlijn 84/450 van de Raad, art. 2, punt 2 bis*)

2. *Harmonisatie van wetgevingen — Misleidende reclame en vergelijkende reclame — Richtlijn 84/450*
(*Richtlijn 84/450 van de Raad, art. 2, punt 2 bis, en 3 bis, lid 1, sub b*)
3. *Harmonisatie van wetgevingen — Misleidende reclame en vergelijkende reclame — Richtlijn 84/450*
(*Richtlijn 84/450 van de Raad, art. 3 bis, lid 1*)
4. *Harmonisatie van wetgevingen — Misleidende reclame en vergelijkende reclame — Richtlijn 84/450*
(*Richtlijn 84/450 van de Raad, art. 2, punt 2 bis, en 3 bis, lid 1, sub f en g*)

1. Artikel 2, punt 2 bis, van richtlijn 84/450 inzake misleidende reclame en vergelijkende reclame, zoals gewijzigd bij richtlijn 97/55, moet aldus worden uitgelegd dat de verwijzing in een reclameboodschap naar een soort product, en niet naar een bepaalde onderneming of een bepaald product, als vergelijkende reclame kan worden aangemerkt wanneer het mogelijk is deze onderneming of de door haar aangeboden producten te identificeren waarop die reclameboodschap concreet betrekking heeft. Dat meerdere concurrenten van de adverteerder of door hen aangeboden goederen of diensten kunnen worden geïdentificeerd waarop de reclameboodschap concreet betrekking heeft, is irrelevant voor de beoordeling of er sprake is van vergelijkende reclame.
2. Het bestaan van een concurrentieverhouding in de zin van richtlijn 84/450 inzake misleidende reclame en vergelijkende reclame, zoals gewijzigd bij richtlijn 97/55, tussen de adverteerder en de in de reclameboodschap genoemde onderneming kan niet worden vastgesteld los van de goederen of diensten die deze onderneming aanbiedt.

Het bestaan van een dergelijke verhouding tussen ondernemingen is immers afhankelijk van de vaststelling dat de door deze aangeboden producten in zekere mate onderling substitueerbaar zijn.

(cf. punt 24, dictum 1)

Om te bepalen of deze verhouding bestaat, dient aldus rekening te worden

gehouden met de huidige marktsituatie en de huidige consumptiegewoonten, alsmede met de mogelijke ontwikkeling ervan, met het gedeelte van het communautaire grondgebied waar de reclame wordt verspreid, zonder evenwel in voorkomend geval de gevolgen uit te sluiten die de ontwikkeling van de in andere lidstaten vastgestelde consumptiegewoonten kan sorteren op de betrokken nationale markt, en ten slotte met de bijzondere kenmerken van het product dat de adverteerder wil promoten en met het imago dat hij eraan wenst te geven.

3. Reclame die verwijst naar een soort product zonder evenwel een concurrent of de door deze aangeboden goederen te noemen, is niet ongeoorloofd krachtens artikel 3 bis, lid 1, van richtlijn 84/450 inzake misleidende reclame en vergelijkende reclame, zoals gewijzigd bij richtlijn 97/55. De voorwaarden voor goorlooftheid van dergelijke reclame moeten worden onderzocht tegen de achtergrond van andere bepalingen van nationaal recht of, in voorkomend geval, van gemeenschapsrecht, ongeacht het feit dat dit zou kunnen leiden tot een verminderde bescherming van de consumenten of van de concurrerende ondernemingen.

De criteria om te bepalen of er sprake is van een concurrentieverhouding in de zin van artikel 2, punt 2 bis, van deze richtlijn, zijn niet dezelfde als de criteria om na te gaan of de vergelijking beantwoordt aan de in artikel 3 bis, lid 1, sub b, van deze richtlijn gestelde voorwaarde. Dit artikel 2, punt 2 bis, veronderstelt immers het bestaan van een concurrentieverhouding tussen ondernemingen, terwijl artikel 3 bis, lid 1, sub b, vereist dat de producten die specifiek in de reclameboodschap worden vergeleken, individueel en concreet worden beoordeeld om te kunnen concluderen dat onderlinge substitutie daadwerkelijk mogelijk is.

(cf. punt 56, dictum 3)

4. Artikel 3 bis, lid 1, sub f, van richtlijn 84/450 inzake misleidende reclame en vergelijkende reclame, zoals gewijzigd bij richtlijn 97/55, moet aldus worden uitgelegd dat niet elke vergelijking die voor producten zonder een benaming van oorsprong betrekking heeft op producten met een dergelijke benaming, ongeoorloofd is.

(cf. punten 31-32, 42, 47, 49, dictum 2)

Volgens artikel 3 bis, lid 1, sub g, is vergelijkende reclame immers goor-

loofd op voorwaarde dat deze geen oneerlijk voordeel oplevert ten gevolge van de bekendheid van een merk, handelsnaam of andere onderscheidende kenmerken van een concurrent dan wel van de oorsprongsbenamingen van concurrerende producten. Dit vereiste zou gedeeltelijk zijn nuttig effect verliezen indien producten zonder een benaming

van oorsprong niet zouden mogen worden vergeleken met andere producten die wel een dergelijke benaming hebben.

(cf. punten 65-66, 72, dictum 4)